

HUMANITIES INSTITUTE

141.BASAMAK 1971

Vedat Türkali (1919 - 2016)

KİŞİLER

Hamdullah Tüm malların sahibi konumunda; güçlü, varlıklı bir karakterdir, etrafını aklını kullanarak manipüle eder. Ellibeş yaşlarındadır.

Sabahattin Savaşta görev yapmış, yetmiş yaşlarında, emekli bir albaydır.

Selman Hamdullah'ın evlilik dışı oğlu olduğu konuşulur, aralarında baba – çocuk ilişkisi yoktur, daha ziyade menfaatleri konusunda mütemadiyen pazarlık eden iki rakip gibidirler. Kırkbeş yaşlarındadır, kendine ait fabrikasını idare eder.

Zühtü (Zihni) Binanın yöneticisidir, kanun maddelerini ezberleyerek diğer malikleri istekleri ve gereksinimler konusunda ikna etmeye çalışır. Memurdur, kırk beş yaşlarındadır.

Oya Yirmi beş yaşında, işveli, cilveli, kadınlığını kullanarak hayatını garantiye almaya çalışan sekreter kadın. Mütemadiyen çevresindeki erkekleri oyuna getirerek para toplar.

Selvi Apartman görevlisi Hüseyin'in karısıdır, kırk yaşındadır, köylü kurnazı, her şeye müdahale eden, sosyal ve ekonomik durumuna nazaran hiç çekinmeden her gruba dahil olabilen bir yapıdadır. Sürekli diyalektle konuşur. Her sözün sonunu bir atasözü ile bağlar.

Mehmet Kerim'in babasıdır, işçilik yapar, elli yaşlarındadır.

Hüseyin Apartman görevlisidir aynı zamanda seyyar satıcılık da yapar. Saf, cahil, karısı Selvi tarafından yönetilen fakat bunun farkında olmayan bir adamdır. Elli beş yaşındadır

Kerim Selvi'nin oğludur, yaşanan cahilliklere karşı duran, etrafını aydınlatmaya çalışan yirmili yaşlarda, genç bir karakterdir.

Hasan Çevrenin öteki olarak sınıflandırdığı, fikirleri diğerlerine uyuşmayan karakterdir, kırklı yaşlarındadır.

Nail Binada yaşayanlardan aydın ve düşünür bir karakterdir, otuz beş yaşındadır, çatı katında bohem bir hayat sürer.

Hacı Ahmet Kendi menfaatleri uğruna mütemadiyen şekil değiştiren karakterdir. Altmış yaşlarında bir görüntüsü vardır.

Mr. Pikson Yurt dışından gelen otoritedir, kırk beş yaşındadır.

TEMA

Cehalet İnsanlar cehaletlerinden ötürü kendilerine göre daha baskın karakterlerin boyunduruğu altına girerler ve nihayetinde en temel hak ve özgürlüklerinden mahrum kalabilirler.

ÖZET

Olaylar bir grup insanın apartmandaki sağlıksız koşullara direnmeleriyle, değişim istekleri ile başlar. Yaşanılan binada artık sağlıklı bir hayat süremek mümkün değildir, lağım suları her yerden akmakta, bebekler ölmektedir. Toplanan kalabalık Hamdullah Bey'e kat mülkiyetinden örnekler vererek insani koşullarda yaşama isteklerini anlatır fakat Hamdullah ve Selman onların isteklerini kısa sürede unutturur. Dışardan gelen bazı insanlarda olaylara müdahil olurlar, herkes temelde sorunların çıkış nedenlerini unutmuş, daha büyük bir karmaşanın içinde kalmıştır.

ÖYKÜ

Birinci Bölüm Hamdullah Bey'in kat mülkiyetinde olan binanın ivedilikle yapılması gereken müşterek kullanıma mahsus eksiklikleri vardır. Bina yöneticisi Zühtü; mevcut yasaları bir hayli dikkatlice incelemiş, diğer malikleri gereksinimler konusunda ikna etmeye çalışmaktadır. Özellikle, kapıcı dairesinde oturan görevli ailenin evlerine yağmur yağdığıında lağım suları dolmaktadır. Apartman komşuları, binanın eksikleri hakkında hararetle konuşmalar yapmaktadır, Hamdullah Bey'i nasıl ve ne şekilde ikna edeceklerini tartışmaktadırlar, konuşmalarda hararet yüksek, sınırlar gergindir. Hamdullah Bey'in aralarına katılmasıyla konuşmalar değişir, Hamdullah Bey; kendisi ile aynı fikirde olmayan herkesi "Hasangillerden" tanımlamasıyla suçlar, vatan, millet, Sakarya ifadeleri ile de cepheleştirir. Kat malikleri, yafta yememek adına bir anda geri adım atarlar hatta herkes kendisini aklamaya çalışır.

Selman Bey ile, Hamdullah Bey'in eskiden kalma hesapları vardır, tartışmalar esnasında mütemadiyen birbirlerini suçlamaya başlarlar. Selman, Mister Pikson isimli bir şahsında, kendisi ile birlikte yapıya ortaklığından bahsetmektedir. Aralarında kıyasıya bir pazarlık başlar Hamdullah Bey ile, Selman tefeci komisyonun kendisine ait olduğu hakkında diretmektedir. Sahnede belli belirsiz bir karışıklık vardır; birden üzerinde MADE IN KOREA yazan bir sanduka çıkar, hemen akabinde Hamdullah Bey'in eski dostu Hacı Ahmet gelir, Hacı Ahmet; yeşil sarıklı ve dini imaj çizen görüntüsü ve konuşmalarıyla herkes tarafından fark edilir.

İkinci Bölüm Sahne; heybetli, gösterişli bir koronun marşıyla başlar, oyuncular, özgürlük şarkıları, özgürlük türküleri söylemektedir. Herkes, hep düşledikleri serbest hayatı, özgürlükleri bulduklarını düşünüp sevinmektedir. Sahne açıldığında, oyuncular arasında pazarlık sesleri duyulur. Oya, Nail ile yakınlaşmıştır. Bir zaman geçer, apartmandakiler bu seferde koro halinde "satılacak hiçbir şeyimiz kalmadı" demeye başlarlar. Ancak, Selman onları uyarır, daha satılmak için çok kaynaklar, varlıkları olduğunu söyler, mesela Mehmet'in elleri pekala satılabilecektir veya gözleri de iyi para edecektir. Hacı Ahmet, gözleri satın alma fikrini oldukça benimser, almak için taliptir. Selman, sadece iki gözünde aynı anda sayılmasını uygun bulmaz, öyle bir durumda; gözü satanın görme özgürlüğü kısıtlanmış olacaktır ki bu çağdaş bir hayatta kabul edilebilecek bir fikir değildir. Kerim, ellerini pazarlamaya başlar, elleri her işi yapabilecek yetidedir, tohum serpebilir, karpuz kesebilir, testi uzatabilir, kömür atabilir... Ancak, Zühtü, piyasaların o günlerde çok düşük olduğundan yakınıdır. Aslında, Mr. Pikson ile konuşmak, danışmak herkes için daha faydalı olacaktır. Kerim biraz gerilmiştir, bu eller gerektiğinde gırtlak bile sıkabilir. Çevredekiler Kerim'e kızmaya başlamıştır, Selvi, Mehmet, Hüseyin, Sabahattin, Selman... herkes Kerim'in hemen susmasını ve ellerini satmasını istemektedir. Kerim, satıp satmamak konusunda kendisinin özgür olduğunu düşünmektedir. Geçen konuşmalar Selman'ı sinirlendirmiştir. Kerim'in bu akılları başkalarından aldığı düşünülmektedir.

Radyo, hava ve ekonomik tahminleri içeren yayınlar yapmaktadır, mali öngörülerde dış güçlerin etkileri de konuşulmaktadır. Vatandaşların telaşlanmamaları, can ve mal kayıplarına karşı taziyeler iletilmektedir. Aynı şekilde, yurttaşlardan da birbirlerine baş sağlığı dilemeleri tavsiye edilir. Sahnedekiler şaşkındır, ne yapacaklarını bilemez halde konuşmalar, koşturmalar olur. Hamdullah ve Selman yalnız kaldıklarında olayları nasıl bertaraf edecekleri hakkında konuşmaya başlarlar. En nihayetinde bu konuda Mr. Pikson'dan akıl almanın doğru olacağına karar verirler. Oya, Missouri isimli birinden bahsetmeye başlar fakat Selman ve Hamdullah bundan hoşlanmaz.

Kerim'in hareketleri, baş kaldırmaları çevreyi artık iyice rahatsız etmektedir. Mr. Pikson'un da gelmesi ortamı iyice hareketlendirir, merasim hazırlıkları başlar. Herkes koro halinde Mr. Pikson'u karşılar. Oya, yöresel kıyafetlerdedir. Karşılama tam bir folklorik hava vardır. Mr. Pikson, Oya'ya yiyecek gibi bakmaktadır. Selman ve Hamdullah Mr. Pikson'un bu gelişinde bir gariplik olduğunu düşünürler. Artık, O bildikleri, tanıdıkları Mr. Pikson değildir sanki. Hacı Ahmet, zaten gelenin Mr. Pikson'un ikizi olduğunu söyler. Hamdullah, Selman ve Hacı Ahmet Mr. Pikson ile gizli bir görüşme yapmak isterler, Oya'nın bu görüşmeyi duymasından kaçınırlar fakat Mr. Pikson inatla Oya'nın da bu görüşmede olmasını istemektedir.

Mr. Pikson geçmiş dönemde yapılan borçlarla alakalı herkese hesap sormaktadır. Yaptığı iyiliklere karşı yapılmış olan boyu geçkin borç yükü Mr. Pikson'u hayli germiştir. Bu arada Oya ve Pikson'un aralarındaki ilişki iyice artmaktadır.

Mr. Pikson, eğer borçluların her şeylerini satarlarsa daha hiçbir borçları kalmayacağını salık verir. Kromlar, petroller ve benzeri he şey kayda değer varlıklardır. Çevredekiler, Mr. Pikson'un bu anlayışlı tavırlarından memnundur. Dostluklarının ne kadar derin ve baki olduğu konuşulmaktadır,

yüzlerde tebessüm vardır. Ayrıca Mr. Pikson onlara diğer eksikliklerle de alakalı yardım edecektir. Radyodan gene haber bülteni sesleri gelir; olumlu havadan bahsedilmektedir. Hamdullah ve Selman ise tereddütlüdür, acaba Mr. Pikson'a karşı olan veya olmuş davranışlarının kritiğini yapmaktadırlar. Son kararları ise, gereğinden fazla iyi davrandıklarıdır.

Selman, Hamdullah ve Oya arasında bir çıkar evliliği olacaktır. Oya kiminle evleneceğini yazı-tura atarak belirler fakat çıkan sonucu iki erkeğe da söylemez. Gene bir kurnazca plan içerisinde. Hamdullah ve Selman'ı kandırarak yüklü bir para alır.

Sanatçı Nail, Mr. Pikson ve O'nun gelmesinden sonra vuku bulan olaylara son derece tepkilidir. Hacı Ahmet ise Hamdullah ve Selman taraftarı görünür ancak Mr. Pikson ile menfaat ilişkisi içindedir. Emekli asker Sabahattin olayları büyük bir üzüntü içinde izlemektedir. Mr. Pikson ülkenin müzelerini, ören yerlerini gezmekte, yerel yemeklerini tatmaktadır, radyolar Mr. Pikson ile alakalı haberleri mütemadiyen geçerler. Mr. Pikson ayrıca sanatçı Nail ile görüşmek tanışmak istemektedir. En nihayeinde tanışma gerçekleşir fakat Nail, Mr. Pikson'a son derece ters ve ukala davranır.

Oya, çevresindeki tüm erkekleri kadınlığını kullanarak kandırmaktadır. Ayrıca, radyoda meteorolojinin New York borsasında ani bir düşüş olduğu haberini verir.

Üçüncü Bölüm Perde açılınca ilk olarak Albay Sabahattin görünür, elinde kılıcı vardır, akabinde koro marş söylemeye başlar. Selman da kıyafet değiştirmiş, kalabalığa karışmıştır. Albay Sabahattin bir süre sonra omuzların üzerine alınır. Hacı Ahmet de, Selman gibi kıyafet değiştirmiştir ama o kendisinin artık Hacı Ahmet olmadığını, Hacı Mahmut olduğunu iddia etmektedir. Ortama Kerim ve Hasan'ın girmesi yine gerginliğe neden olur. "Hasangillerden" ötekileştirmesi tekrar vuku bulur. Albay Sabahattin artık aralarından kendisi haricinde birinin seçilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ancak, mevcut kaos ortamında yeni birinin seçilmesi de çok kolay olmayacaktır.

Oya da kıyafet değiştirmiştir fakat bu değişimsadece dış görüntüsünde değildir, ruhen bambaşka bir haldedir. Mütemadiyen özgümlükleri savunan, savaşıma seviş sloganları atan bir kadın niteliğindedir. Çıkan bir arbede içinde Kerim yaralanır. Sanatçı Nail, tüm olanlara eleştirisel bir bakış açısıyla bakar, çevresine öfkeldir, baştan itibaren tüm yaşananları, olayları sıralar ve kısa süre sonra balkondan düşerek ölür. Kalanlar Nail'e gösterişli bir cenaze merasimi ve anıt mezar yaptırmaya karar verilir. Kerim, annesine ve çevresindekilere kızgındır, en sonunda Selvi de yaşananların hep kendi cahilliklerinden ileri geldiğini kabul eder.

KARAKTER ANALİZİ

Selman – Açıık

Karakter Selman menfaatleri için yaşayan bir karakterdir. Çevresindeki insanlara yukarıdan bakar, züppedir ve ters konuşur.

Aktivitelere Selman zamanının çoğunu çıkar hesaplarıyla geçirir, ailesi yoktur, hep yalnızdır.

ÖRNEK ANILAR

Züppe Selman, çevresindeki insanlara yukarıdan bakan, kendini onlara göre daha ileride gören züppe bir kişiliktir. "Baştan beri her şeye, herkese yukardan bakan Selman kızgınlıkla bakar Albaya, başını çevirir. SELMAN - Başladı gene..."

Ters Selman, kendi menfaatine aykırı durumlar meydana geldiğinde, etrafını bastırmak için oldukça ters konuşur. ". SELMAN - Bırak ulan itoğlu itliği de anlaşalım... Yoksa boku çıkacak bu işin... Yeter yaptığın numaralar... Bu Memed'ler, bu Kerim Ter, Oya'lar, Hüseyin'ler hatta Sabahattin BeyTer hep böyle horul horul uyuyacak mı sanıyorsun?"

Çıkarıcı Selman şahsi çıkarlarını korumayı çok iyi bilir. "SELMAN - Uyanık olalım... Yirmi milyar... HAMDULLAH - Alçak herif... Yirmi beş milyar... SELMAN - Bütün fiatlara zam... Başka çaremiz kalmadı... HAMDULLAH - Kabul. Kabul. Vergilere de zam... SELMAN - Okey... Kırışacağız..." Yine bir pazarlık esnasında Selman, ne kadar menfaatlerine düşkün olduğunu göstermişti. ". SELMAN - Aksilik etme. Biz Mister PiksonTa fifti fifti, yüzde elli elli uygun gördük. Hamdullah uzatılan kağıdı tekrar itelerken: SELMAN - Beğenmiyorsan bu yüzde işini tartışabiliriz. HAMDULLAH - (Öfke ve nefretle)

Gözü doymaz canavar. SELMAN - (Pişkin gülerek) Elbette... Gözü toklardan ne kazandı bu dünya?... Daha çok, her seferinde daha çok isteyeceksin.”

Tehditkar İşlerin istediği gibi gelişmediği durumlarda Selman son derece tehditkar hareket eder. “SELMAN - (Ağır ve bastıra bastıra) Sana bunu pek pahalı ödeteceğim... Şimdi görürsün başına gelecekleri...”

Selvi – Açık

Karakter Selvi; sıradan bir köylü kadını görüntüsündedir fakat tipine göre oldukça gözü açık, rahat ve kendini beğenmiştir. Kızdığı zaman rahatlıkla argo konuşmaların içine girer, karşısındakine sert cevaplar verir. Kolay kolay kimseye güvenmez, her zaman kandırılabilceği endişesi taşır.

Aktiviteler Selvi mütemadiyen örgü örür. Ördüklerini aynı zamanda satar. Yalnız kalmayı sevmez, hep kalabalıklara karşı ve sohbet eder.

ÖRNEK ANILAR

Ağzı Bozuk Selvi sinirlendiğinde argo konuşmaktan kaçınmaz, oldukça ağır sözler söyleyebilir. “SELVİ - Anası belli bubası belli... Piç sizsiğiz... Hemi de hepi-ğiz piçsiğiz... Topuğuz birden...”

Rahat Sosyal ve ekonomik statüsüne nazaran, Selvi oldukça rahat yapıda, düşündüklerini her ortamda dile getirmekten çekinmeyen, hatta zaman zaman üzerine vazife olmayan şeylere de karışan bir kadındı. “SELVİ - Baştanki laflan bek mi iyi annadın goca gafa Memed? MEHMET (Birden öfke ile tersler.) Sus giz... Her bi şeye de burnunu sokmasa olmaz. Aklınlan beni beğenmiyo.” Yine birgün kalabalık bir toplantıda bir münakaşa çıkmış, Selvi, rahat konuşmalarıyla tüm topluluğu kızdırmıştı. “SELVİ - Saksığan danayı babası hayrına bitlemez goca gafa Memed. Garişmayım deyom, gardaşımın gene dayanamıyom... Bu herif babası hayrına mı saa para harcayacak? SELMAN - Dırlanıp durma be kadın... ZÜHTÜ - Yahu karişma sen. OYA - Sen de çok kuşkulusun Selvi Bacı... Koskoca fabrikatör için iki kuruşluk mahkeme giderinin sözü mü olur? SELVİ - Sevsinler pavliketörü... Ne pavlikesi varmış onun? ZÜHTÜ - Bilmiyorsun değil mi dördüncü katta koskoca çorap fabrikasını? SELVİ - Bilmez olur muyum? Doldurmuş bi sürü cahal gizi oğlanı çorap ördürüyo yaşmaktan ince... Aha şöle bi çek, cart deye geçsin... Maksat avanak gandırmaq. Ben tek başıma iki çit çorap örüyom künde, hem de nakışlı... Yeyka yeyka iki sene gey... (Renkli çoraplı ayağını uzatarak gösterir.) - Sen kime yutturuyon Selman Bey? Pavlike dediğin demir işler, makine yapar. Benim emmilerim Alaman içinde çalıştılar. Amerikana gader getti bi denesi... Biz her bi şeyi bilirik, avanak bellemeyin bizi”

Kendini Beğenmiş Selvi'nin Mehmet'e karşı sürekli beğenmez, bilgiç, aşağılar tavırları vardır. Mehmet'de bu durumun farkındadır fakat Selvi'nin huylarını değiştiremeyeceğini bildiğinden çok fazla müdahale etmez. “Selvi birden atılır. SELVİ - Baştanki laflan bek mi iyi annadın goca gafa Memed? MEHMET (Birden öfke ile tersler.) Sus giz... Her bi şeye de burnunu sokmasa olmaz. Aklınlan beni beğenmiyo.”

Kuşkucu Selvi, hiç kimsenin kimseye belli bir menfaat haricinde yardım etmeyeceğini düşünen oldukça kuşkucu bir karakterdir. “ZÜHTÜ - Gördünüz mü, albayım koskoca Divan-ı Harb'i kazanmış... Kaldı ki biz burda en iyi avukatlarla hakkımızı müdafaa edeceğiz. Kanunlar da, gördünüz, bizim tarafımızda. Bir an sessizlik. Herkes Mehmet'e bakmaktadır. MEHMET - Pekâlâ, pek güzel... Abukat diyorsun, abukat para ister... mahgeme didin mi para dimektir zaten... Biz nerden bulacağız? Günlük gazancımız gendimizi zor geçindiriyö... ZÜHTÜ - Canım biliyoruz... Onu düşünme sen. MEHMET - Düşünme mi? ZÜHTÜ - Aramızda bir şey yapacağız. SELMAN - Mahkeme masraflarını ben veririm. MEHMET - Peki sonra? SELMAN - Sonra hesaplaşırız... Paranız olursa verirsiniz... olmazsa canınız sağolsun... Ne yapalım? Bu söz Mehmet'in hoşuna gitmiştir. Ama gene de bir kuşku vardır içinde. Öyle bakar bir an. MEHMET - Sağolun, Allah ömür versin. SELVİ - Saksığan danayı babası hayrına bitlemez goca gafa Memed. Garişmayım deyom, gardaşımın gene dayanamıyom... Bu herif babası hayrına mı saa para harcayacak? SELMAN - Dırlanıp durma be kadın... ZÜHTÜ - Yahu karişma sen. OYA - Sen de çok kuşkulusun Selvi Bacı... Koskoca fabrikatör için iki kuruşluk mahkeme giderinin sözü mü olur? SELVİ - Sevsinler pavliketörü... Ne pavlikesi varmış onun? ZÜHTÜ - Bilmiyorsun değil mi dördüncü katta koskoca çorap fabrikasını? SELVİ - Bilmez olur muyum? Doldurmuş bi sürü cahal gizi oğlanı çorap ördürüyo yaşmaktan ince... Aha şöle bi çek, cart deye geçsin... Maksat avanak gandırmaq. Ben tek başıma iki çit çorap örüyom künde, hem de nakışlı... Yeyka yeyka iki sene gey... (Renkli çoraplı ayağını uzatarak gösterir.) - Sen kime yutturuyon Selman Bey? Pavlike dediğin demir

işler, makine yapar. Benim emmilerim Alaman içinde çalıştılar. Amerikana gader getti bi denesi... Biz her bi şeyi bilirlik, avanak bellemeyin bizi.”

Hamdullah – Açık

Karakter Hamdullah hayatında her şeyi kendi menfaatlerine göre düzenleyen bu uğurda etik değerleri umursamayan üçkağıtçı, gaddar bir karakterdir.

Aktiviteler Hamdullah zamanının çoğunu yalnız geçirir, ailesi ile birlikte olmaz, daima tek başına yalnızdır. Zamanını şahsi çıkar hesaplarıyla doldurur.

ÖRNEK ANILAR

Üçkağıtçı Hamdullah bey, herkesi kolaylıkla manipüle edebilen, kandırabilen dürüstlükten uzak bir karakterdir. Ayrıca, çevresini ikna etmek ve etkilemek için insanların hassas oldukları konularda, kendisi de son derece hassas bir karakter edasıyla davranarak istediklerini yaptırır. “HAMDULLAH - Ha şöyle... Siz düşünün tedbirinizi... Görün bakın Hamdullah'ta ne oyunlar var? Cennet-mekan, ulu hakan Abdülhamid Han hafiyeler kullanırdı. Aslına bakarsanız, devlet işi hafiyesiz olmaz. Ama çağımız uygarlık çağı, teknik ve bilimsel ilerlemeler çağı... Yalnız etten kemikten hafiyelerle yürümüyor işler. Na şu kadcılık bir aletle (diktafonu gösterir) telefonda yatak odasına kadar keyfinin istediği her yeri dinlersin... Gerekirse nefes alışlarını bile... Bakın (diktafonla biraz oynar, derin soluma ve güçlü bir yürek vuruşu duyulmaya başlar) kimin soluması bu, kimin yürek atışı? Bilemeyeceksiniz. Söyleyeyim: Hasan'ın... Şu, merdiven başında donmuş gibi duran herif... Herkesin, değil selam vermek, yüzüne bakmaktan bile çekindiği, yazıp konuşmasını, gülüp söylemesini, hareket etmesini ömrü boyunca yasakladığım... o gerçek düşmanımız... o bir numaralı hain, o kökü dışarda (diktafondaki solumalar ve yürek atışları gür ve güçlü bir tempoda yükselmeye ve giderek bütün salonu kaplayan bir seviyeye varmaya başladıkça Hamdullah da üste çıkmak için daha sert kelimeler bulup söylemek gayreti içinde köpürmeye başlamıştır) alçak, namussuz, vatan haini, satılmış kızıl köpek, tarihsel düşmanlarımızın işbirlikçisi... ırzımızın, namusumuzun, mukaddes ailenin ve bütün mukaddesatımızın amansız düşmanı (soluma ile yarışması yenilgiye dönüştükçe Hamdullah'ın iyice gözleri dönmüş, ağız köpürmeye başlamış, yüzü marazi bir hal almıştır. Yarışmaya o marazi hali artarak devam eder.) bu güzel yurdu yabancılara peşeş çekmeye, hürriyet ve istiklalimizi, nazlı sancağımızı düşman çizmelerine çığnetmeye yeltenen... mavi denizlerimizi, göklerimiz, karalarımızı, yeşil ormanlarımızı, kotralarımızı, arabalarımızı, metreslerimizi, kasalarımızı, keselerimizi, cüzdanelerimizi midelerimizi midelerimizi... (elini midesine bastırılmış yüzünde büyük bir ıstırap anlamı) midelerimiz, midelerimiz, midelerimiz, (eli midesinde artık kıvrınmaya başlamıştır, geçirir, kumar gibi haller alır ve inler) midem... midem... midem... midem”

Gaddar Hamdullah Bey, yasaları, kuralları kendi belirleyeceğini dikte eder, her şeyi kendi menfaatlarince uyarlar, aksi yorumlara izin vermez. “HAMDULLAH - Vaziyetin durumu komisyonca incelenip tetkik edildi: Aşırı işçi ve emekli isteklerinin reddine, memur maaşlarına Üç otuz para zam yapılıp yüz parasının vergiye kesilmesine ve bütün fiatlara ve vergilere yüzde paşa gönlümüzce zam yapılmasına ve mülkün temelindeki adalet sağlam olsun diye, kapıcı Hüseyin'e fitleme kanununun 141. Hasan-giller maddesine göre, çatı basamağına göz dikme suçundan Ye yemez misin? Yasak ettim düşünmeyi, kurmayı Kara kuşa avlatırım telli turnayı Aklı sua yutturacak Destursuz bağa girmeyi Bağlar benim, dağlar benim Yerler benim, gök benim. Bellemişim kelle vurup Kemikleri kırmayı Akün varsa bırak oğlum Bana karşı durmayı Dayan bre Allah kerim Ye yemez misin?.. Yedi iklim dört bucakta bedesten Haberhyim uçan kuştan her bir nefesten El attım mı umudun kes kardeşten dosttan Solup gider sandıktaki gelinlik fistan Bin yıldır dolarur Gözleri bağlı bir cılız beygir Dönmese neylerdi dolaph bostan Ne gelirmiş elinden Düşünmek mi?. Yasak ettim düşünmeyi kurmayı Öttür oğlum keyfine bak zilli zurnayı Dayan bre Allah kerim Ye yemez misin?.. Sebiller, çeşmeler, minareler, kubbeler, Altınla işlenmiştir yazısı turası İnce kızlar gergef dokur Güvercinler mevlid okur Çarşıda dolanır bir deli Bekir Elinde amansız gümüş palası Canından bezdirir herkesi Tuğlan, sancağı, fermanı, fetvası Sadrazamı, şeyhülislamı, müftüsü Has bahçede padişahın tавusu Elma yanak şehzademin püsküllü fesi Sultan Mustafa'nın sünnet takkesi Kapımda, fıkaranın en sümüksü Bir yanda çengi cümbüş, bir yanda ezan sesi Bir de efendim kestim mi sana düşünen kumruyu Vakitsiz öten horozu da kestim Doldurdum elif cüzüne Gel zaman git zaman Hacı Bey'in kır atının kuyruğuna astım Būdiniz mi neymiş efendim Vehbinin kerrakesi Dayan bre Allah kerim Ye yemez misin?... Çağımız bilim çağı özgürlük çağı Uçaklar şilepler yedi düvelde Ballı incir alır kurumuş daldan Kısmetinde yoksa ne gelir elden Osmanlıdan, Tanzimattan, Meşrutiyetten Kırk elli senedir Cumhuriyetten Bakmayın siz hainlere neler söylemez?... Dayan bre Allah kerim Ye yemez misin?..

Yemez misin?... Zorla değiiil özgürlük var isteyen yemez. Hamdullah türküsünü bitirir, yerine geçer. SELVİ'NİN KONUŞMASI Kurdun adı yaman çıkmış Tilki vardır baş keser Senden devletliyle ortak olma demişler”

Temkinli Hamdullah herkese karşı tedbirli, ihtiyatlı hareket eder, kimseye kolay kolay güvenmez. “?... Korkunun ecele faydası yok... Mister Pikson gelecek, bir çaresine bakacağız... (Cebinden yeni bir kâğıt çıkartıp Hamdullah'a uzatır) Bas imzayı... HAMDULLAH - Daha ötekileri ödemedik... Sonra bize adam... SELMAN - Kuruntulu heriiif...”

Oya – Açık

Karakter Oya hayatını maddi çıkarlara adanmış, etik değer yargıları olmayan, amacına ulaşmak için her türlü kurnazlığı yapan bir kadındır fakat zaman içinde önemli bir değişliğe uğramış eski görüntüsünü ve düşüncelerini tamamen değiştirmiştir.

Aktiviteler Oya sekreterlik yaparak geçimini sağlamaktadır. İşiharicindeki zamanını genelde Nail'in yanında geçirir.

ÖRNEK ANILAR

Menfaatçi Oya, paraya çok düşkün, menfaatleri uğruna yaşayan bir kadındır. “OYA - Yazı tura atacağım. Hakkınıza razı mısınız? Bir an kalırlar. SELMAN - Başka da çare yok galiba... OYA - Yazı gelirse Selman beyle, tura gelirse Hamdullah beyle evleneceğiz, tamam mı?... Bir an tereddütlü bir sessizlik. HAMDULLAH - Pekâlâ, öyle olsun... Oya, Selman'dan aldığı parayı havaya atıp, sol elinin üstüne kapatır. Açıp bakarken hepsi merakla atılırlar, göstermez, kendisi bakar ve gülümser. Ötekiler merakla bağırişirler. SELMAN-HAMDULLAH - Yazı mı, tura mı? Kız bir şey demeden gülümserken, kabaca bağırişirler. SELMAN - Söylesene kız!... HAMDULLAH - Söylesene be!... Kız birden ciddileşir. Soğuk ve yukardan bakarak. OYA - Rica ederim, kabalaşmayın!... Birden toplanırlar. SELMAN-HAMDULLAH - Affedersiniz... OYA - Söylemeyeceğim...”

Fingirdek/Hafif Oya karşısındaki erkeği etkilemek i.in kadınlığını kullanarak hafif hareketlerde bulunabilir, oyunu karşı tarafa sökmediğinde ise ters tepkiler verir. “. Oya, Hasan'a bakar. Sonra merdivenlere bakıp etrafı kollar. Usulca sokulur Hasan'a. OYA - Merhaba... Hasan aynı şekilde cevapsız durur... Kız biraz daha yaklaşır ve zaman zaman sokularak, hatta göğsüne sürünerek, yaslanarak konuşmasını yapmaya başlar. Fakat Hasan sonuna kadar tepkisiz, öylece durur. OYA - Korkuyor musunuz sizi ele veririm diye?... Gammazlıktan nefret ederim... Ne olursunuz bana inanın... Sizinle biraz konuşmak için can atıyorum... Öteden beri bir fırsat kollu-yordum. Kimsecikler yok... (İyice fingirdeyerek sokulur) Biliyor musunuz?... Çok hoşuma gidiyorsunuz. Belki de hakkımda kötü şeyler düşüneneceksiniz ama, ne yapayım, elimde değil... İlk gördüğüm günden beri size karşı içimde, nasıl anlatayım... Hoşuma gidiyorsunuz işte... Kuvvetli kolların, dimdik bakışların... Hırsla kilitlemiş dudakların (Hasan'a sürtünmeye, başını göğsünde dolaştırmaya başlamıştır.) Ne olursun okşa beni biraz... Hadi sar beni... Yalvarırım... Dudaklarınla yanmak, güçlü kollarında ezilmek istiyorum... Hadi... Hadi... Hadisene... Yalvarırım hadi... Yemin ederim ki söylemem kimseye... (Hasan'ın tepkisizliği karşısında bir an durur, sonra ağır ağır çekilir, kinle bakar bir an ve öfkeyle patlayarak, gittikçe yükselen bir tonda başlar) Korkak!... Yüreksiz herif!... Ödün patlıyor değil mi?... Belki de yüreksiz değilsindir, ama kalpsizsin!... Kendini beğenmiş, taş ruhlu... taş yürekli herifin birisin besbelli... Demin söylediklerimi de ciddiye alma sakın... Hıh, biraz alay ettim seninle... Senin gibi sağır, dilsiz ve ruhsuza imrenecek kadar budala değilim!... (Öfkeyle uzaklaşıp Nail'in odasına girerken, geri geri bakar ve tam Nail'in odasına girecekken tekrar bağırir) Daha kötü olacaksın inşallah!...”

Kurnaz Oya karşısındaki insanlar ne kadar akıllı ve zeki olsa da kurnazlığı ile her isteğini yaptırır. “?... OYA - (Yalancıkta ağlamaklı) Nedeni var mı?... O attığımız yazı turanın sonucu ne çıktı?... SELMAN - (Heyecanla bakar) Ne çıktı?... OYA - Ne çıktı, tura çıktı... SELMAN - (Sevinçle bakar) Yani sen... OYA - Evet, yani ben.. Hamdullah'la evlenmeğe mecburum... Hi hiii... Babam yaşındaki adamla... Halbuki ben seni seviyorum... SELMAN - (Rahatlamıştır. Şöyle etrafına bakınır) Şişşşşşttt... Üzülme.. Ne yapalım... Mukadderat... Elden ne gelir?... Sana bir şey söyleyeyim mi, evlenirsin... biz gene bir çaresine bakarız... (Eliyle bir işaret yapar, manalı gülümser) Sen dediğimi unutma.. OYA - Pekâlâ... Amerikalıyla fazla ileri gitmeden... SELMAN - (Hemen keserek) Yok canım... Boş ver.. Bildiğin gibi keyfine bak... Herifi bu işe yatır da, ne yaparsan yap Oyacığım... OYA - Peki, benim hakkım?... SELMAN - (Surat asar) Ne istiyorsun gene?... OYA - Üç yüz bin... SELMAN - Delirmişsin... OYA - Pek mi fazla istedim?... Hem Nail'i, hem Pikson'u, hem de kocamı aldatacağım... Çok mu yüzer bin lira?...”

Sen kaç milyon kazanacaksın?... Soğuk bakışlırlar bir an. SELMAN - Peki, düşünürüz... OYA - Hayır... Ya şimdi, ya hiçbir zaman... SELMAN - Aç gözlü seniii... Çıkarıp bir bono imzalar. Oya bonoyu ya da çeki alıp cebine koyarken, Hamdullah'ın dikkatini çekmiştir. Kuşkuyla ağır ağır yaklaşırken Selman farkeder. Oya'ya fısıldar. SELMAN - Geliyor, sakın belli etme... OYA - Sen de söz ver, Hamdullah'a, yazı-turanın sonucunu söylemeyeceğine..."

Değişken Zaman içinde Oya'da da bazı radikal değişimler olmuştur, eskiden şık, şuh, kadınsı ve havalı bir kadın olan Oya; farklı düşüncelere sahip bir kadın olarak belirmiştir. "(O sırada birden yakınına sokulmuş dinleyen Oya'yı görmüştür. Şaşırır...) Aaa... Oya... Herkes Oya'ya döner bakar. Oya sigarasının dumanını üfler. Ağır başlıdır. Dimdik bakar... OYA - Yazık, nelerle vakit kaybediyordunuz hâlâ... SELVİ - Giz sen misin Oya?... MEHMET - Yanılmayalım gene... HÜSEYİN - Yok canım, benzeridir... İnsanoğlu çift yaratılmış... OYA - Kuşkunuz olmasın, Oya'yım, Amerika'dan geliyorum. Çok mu değişmişim?... Eee, yıllar geçti... Yaşlandık doğal olarak. Asıl değişiklik içimizde oluyor... Görünüş önemli değil, dünyayı gezdim dolaştım, bakıyorum yalnız sizde hiçbir değişiklik olmamış. Yazık, çok yazık... Dünya nereye gidiyor, siz hâlâ olumsuz, çıkmaz bir sürü tartışma peşinde... Değiştirmek, her şeyi değiştirmek gerek... Daha mutlu bir dünya, daha mutlu bir toplum, öncelikle de daha mutlu kişiler... NAİL - Biz de onu tartışıyoruz zaten... Marksist diyalektik açıdan Hamdullah mı yoksa Selman mı... OYA - Uyuyorsunuz vallahi... Marksın modası geceli yıllar oluyor... Yepyeni düşünce, yepyeni eylemler var kişinin önünde... Doğal olarak da yepyeni kuram gerekli... Belli ki Her-berst Marcuse'yi okumamışsınız... Yazık anlaşılmıyacağız."